

etiquette voor de treinreiziger

OP HET JUISTE SPOOR

WIM V. PALEN

DSP Books -Rotterdam

• HOOFDSTUK 1 •

IN- EN UITSTAPPEN

Zijn er meerdere instappenden [...], maar waakt u ervoor zichzelf te laten verdringen. Een gezonde dosis assertiviteit is hier een vereiste. Laat u echter nooit verleiden tot handgemeen!

Zijn er uitgaande passagiers, dan laat u dezen eerst uitstappen, zelfs als er instappenden zijn die zich niet aan deze regel houden! Zijn er meerdere instappenden, dan werkt u zich naar binnen op een wijze die de welvoegelijkheid niet te buiten gaat, maar u waakt ervoor zichzelf te laten verdringen. Laat u echter nooit verleiden tot handgemeen!

Instappen: zelfbeheersing vereist

Als dan de **trein** eindelijk daar is, wil de reizende natuurlijk zo snel mogelijk instappen en zich een geschikte zitplaats zoeken (we gaan hier uit van de situatie die zich voordoet op een tussenstation en niet op een beginstation). Daarbij dient de reizende dan wel enige regels van **etiquette** in acht te nemen die hem soms tot grote zelfbeheersing dwingen:

1. Begeef u kordaat maar zonder eventueel dringen, en als het kan al met de binnenrijdende trein meelopend, naar de door u inmiddels als ingang geselecteerde deur. Daarbij onderzoekt u indien mogelijk of er zich in het desbetreffende treinportaal potentiële uitstappers bevinden.
2. U stelt zich strak ter rechter- of linkerzijde van de gekozen deur op.
3. U beoordeelt of u de deur zelf zult openen middels de daartoe aan één zijde van de toegangsdeur geplaatste bedieningsknop, of dat u dit overlaat aan een zich binnen of buiten bevindende andere reiziger (u opent zelf de deur als er geen uitgaande passagier in het portaal staat, en u degene bent die zich het dichtst bij de bedieningsknop bevindt).
4. Zijn er uitgaande passagiers, dan laat u dezen eerst uitstappen, zelfs als er instappenden zijn die zich niet aan deze regel houden! Op uitstappenden die pas aan komen

kakken als de trein al lang en breed stil staat, wacht u echter niet! Zijn er meerdere instappenden, dan werkt u zich naar binnen op een wijze die de welvoegelijkheid niet te buiten gaat, maar u waakt ervoor zichzelf te laten verdringen. Een gezonde dosis assertiviteit is hier welhaast een vereiste. Laat u echter nooit verleiden tot handgemeen! Als u zelf de deur opent, heeft u het **recht van eerste instap**. Reken echter nergens op. Dit recht is bij velen niet bekend (of wordt gewoon niet erkend)!

5. Afgezien van de situatie dat de trein te vol is, en reizenden gedwongen zijn te staan, treden nu weer de regels voor het bezetten van een zitplaats in werking (zie Hoofdstuk 2, plaatsnemen).

Uitstappen: wees geen plakker!

Bij het uitstappen geldt eigenlijk maar één regel: anticipeer en wacht niet met zich van uw zetel te verheffen tot de trein stilstaat op het station van uw bestemming. U zet zich te kijk als onnozel danwel arrogant als u nog door de gangpaden naar de uitgang op weg bent terwijl er al reizenden binnentreden!

NB: natuurlijk kan het voorkomen dat een reizende zich op een onbekend traject bevindt, en daardoor te laat in de gaten heeft dat het station waar de trein zojuist tot stilstand is gekomen tegelijk zijn uitstapstation is. Of dat de reizende uit een dommel opschrikt doordat de trein niet meer rijdt, en dan zich met schrik realiseert dat dit is omdat zijn uitstapstation is bereikt.

In dergelijke gevallen zal de reizende, zich in excuses uitputtend, onontkoombaar tegen de stroom instappers in moeten worstelen.

Toets 1.1 kunt u in- en uitstappen?

Vraag 1 van 2

Wat is de hoofdregel bij het uitstappen?

- A. niet in slaap vallen
- B. onnozel doen
- C. anticipeeren
- D. plaatsbewijs tonen

Controleer
antwoord

Wat anderen hierover zeggen

([etiquetteforum](#):)Bron van irritatie is het gehijg in mijn nek als ik in een rij sta. Bestaat er niet zoiets als een minimale afstand?

“Ja , die afstand bestaat, namelijk een respectabele afstand. Probleem is dat het bijna niemand meer lukt zich in te houden, men wil iets en dramt door. Het is uw goed recht om degene achter u te vragen wat afstand te bewaren maar verwacht hier geen wonderen. Ook degene achter u wil graag met deze trein mee. Voor dit doel wordt de etiquette vaak opzij gezet, niet zoals het hoort dus!”

Complexe situaties: kern der etiquette

De kern van de etiquette komt bloot te liggen in complexe situaties. Denkt u aan die gevallen waar treinen en/of perrons overvol zijn, in jargon wel aangeduid als **haringtonsituaties**. Dergelijke situaties doen zich regelmatig voor en vinden hun oorzaak in, bijvoorbeeld:

- sein- of wisselstoring
- defect treinstel
- sneeuwval, storm, onweer, zomerhitte
- vallend blad
- aanrijding met trein, ander voertuig of persoon
- verjaardag voormalige vorstin

Hier wordt de reizende keihard en tot het uiterste geconfronteerd met de noodzaak zich te beheersen in zijn impulsen: dus waar het uiteindelijk bij alle etiquetteregels op neer komt!

Richtlijn haringtonsituatie

Komt u onverhoopt in een haringtonsituatie terecht, dan kunt u baat hebben bij het volgen van deze richtlijn:

- Enig dringen mag, maar gebruik daarbij geen kracht.
- Houd een **persoonlijke ruimte**, hoe miniem ook, vrij; u mag hierbij eventuele bagage in de strijd werpen, zonder echter een doorgang te blokkeren.
- Probeer ouderen en gebrekkigen in de luwte te houden zonder uw eigen positie daardoor te verzwakken.

- Probeer u, in ieder geval in de etappe vóór uw uitstapstation, zo dicht mogelijk bij een uitgang op te stellen.

- Bedenk, als u zich op het perron richting een al overvolle trein worstelt, dat er heus nog wel een trein naar uw bestemming zal gaan. Of zoiets.

(advertentie)

Touchless inflatable fashion

plat opgeblazen

jack 'Egoblocker'

€79 €59,95

Vergroot uw persoonlijke ruimte!

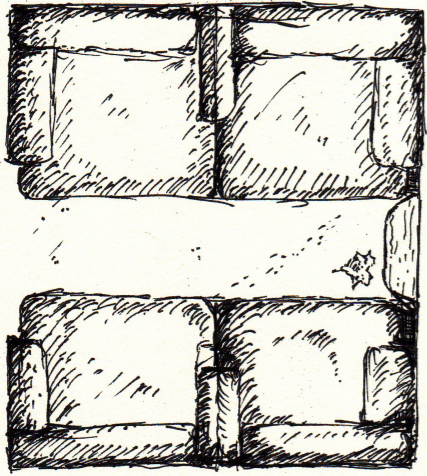
• HOOFDSTUK 2 •

PLAATSNEMEN

Alleen in een geheel lege trein hoeft u geen enkele gedachte aan zitplaatsetiquette te wijden. U hoeft slechts te beoordelen wat voor u de prettigste zitplaats zou zijn, en u neemt daar dan plaats!

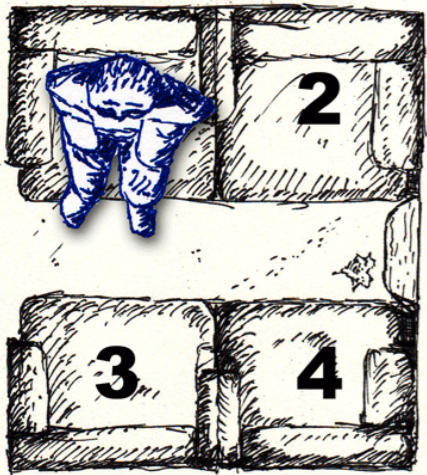
Plaatsnemen in vierzittersituaties

De Vierzitter

Een in veel treinstellen voorkomende zitplaatsopstelling waarbij, als de vier zetels zijn bezet, twee paar reizenden recht tegenover elkaar zitten. Wat bijzonder hinderlijk kan zijn.

1 plaats is bezet, passagier 2 kiest een zitplaats

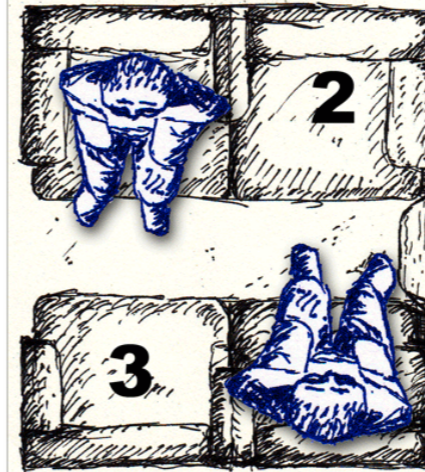

Afb. 2. In een vierzittersituatie is één zitplaats bezet. Waar gaat u nu zitten? Er is hier eigenlijk maar één oplossing....

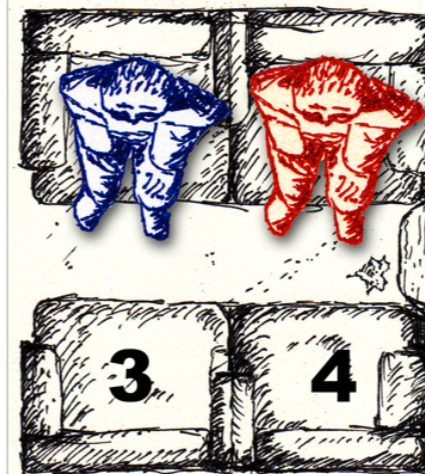
Hoe neemt u plaats in een **vierzitter** (2 tweezitsbanken tegenover elkaar), als een van de vier zitplaatsen al bezet is (u bent alleen)? U kiest dan voor de diagonaal t.o.v. de bezette bank gesitueerde

zitplaats, en nooit anders. Deze simpele regel leidt tot een overzichtelijk aantal opties:

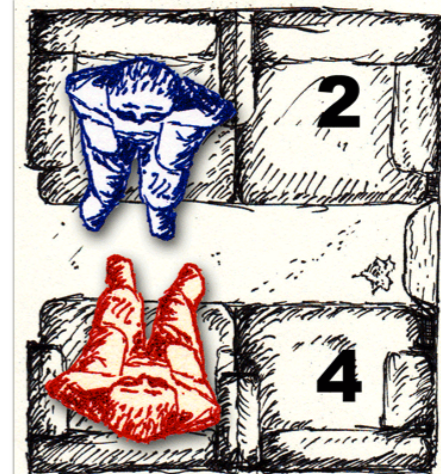
- A. Plaats 1 is bezet: u neemt plaats op zetel 4
- B. Plaats 2 is bezet: u neemt plaats op zetel 3
- C. Plaats 3 is bezet: u neemt plaats op zetel 2
- D. Plaats 4 is bezet: u neemt plaats op zetel 1

Afb. 3. De enige zitplaats die u kunt innemen als zitplaats 1 al bezet is, is zitplaats 4: op de diagonaal!

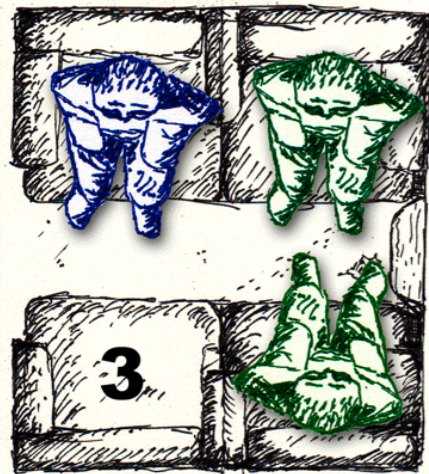
Afb. 4. en 5. hieronder tonen de mogelijke foutsituaties: men gaat naast de persoon op zitplaats 1 zitten en pleegt inbreuk op de persoonlijke integriteit, of men zet zich tegenover de persoon neer, zodat deze zich desgewenst de benen niet meer kan strekken.

1 plaats is bezet, passagiers 2 en 3 kiezen een zitplaats

U bent met een reisgenoot, en u wilt samen plaatsnemen in een vierzitter waarvan al één plaats bezet is. U dient dan zo plaats te kiezen dat de al gezeten persoon de benen kan (blijven) strekken. Ook hier is dan een prettige beperking van opties:

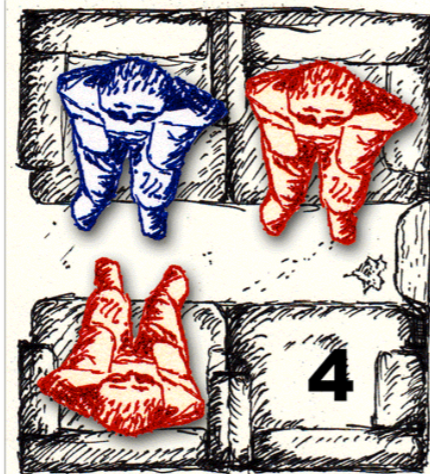
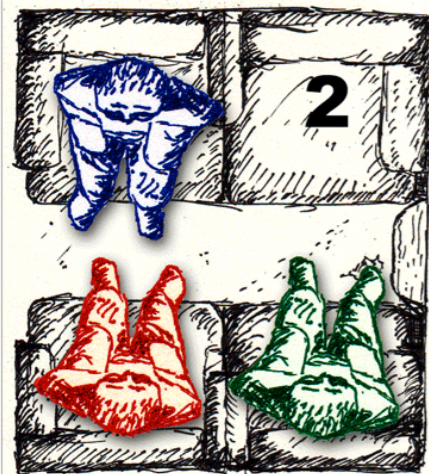
- A. Plaats 1 of 3 is bezet: u neemt plaats op zetel 2 en 4
- B. Plaats 2 of 4 is bezet: u neemt plaats op zetel 1 en 3

Afb. 6. hiernaast. U en uw reisgenoot (groen) hebben de juiste zitplaatsen gekozen t.o.v. de eerste reizende (blauw)

Afb. 7. hieronder toont de onjuiste zitplaatskeuze van, ongetwijfeld, uw reisgenoot (rood). Uzelf (groen) hebt een goede plek gekozen.

Afb. 8. hieronder toont waar ook u de mist bent ingegaan. Vrij gênant, hoor.....

Meerdere plaatsen zijn bezet

Zijn er meerdere plaatsen in een vierzitter bezet (2 of 3), of u bent met meer dan één reisgenoot, dan zijn er geen regels, andere dan die kiesheid en/of ervaring u ingeven.

plaatsen komen vrij in vierzittersituaties

Een plaats komt vrij bij drie bezette plaatsen

Drie alleenreizigers zitten in een vierzitter. Eén alleenreiziger verlaat de trein, en er komt geen andere reiziger in diens plaats (is dat wel het geval, dan geldt wat wij schreven onder 'Meerdere plaatsen zijn bezet'). Wat zijn de nu mogelijke situaties, en welke **etiquetteregels**, *if any*, zijn daarbij van toepassing? Hier ontmoeten wij het **Recht van de langstzittende**:

Recht van de langstzittende

Ontstaat er door het vertrek van de derde passagier een situatie die in strijd is met de etiquette (de achterblijvers zitten naast of recht tegenover elkaar). Dan is het aan de langstzittende om de voor hem meest gunstige plaats te kiezen die recht doet aan de etiquette.

Is dat de plaats die hij op dat moment toch al inneemt, dan maakt hij zijn keus bekend door daar te blijven zitten. In dat geval is het aan de kortstzittende om zich volgens de regels te verplaatsen.

Een plaats komt vrij bij vier bezette plaatsen

- Blijven door vertrek van één passagier drie alleenreizenden over, dan zijn er geen bindende richtlijnen. Elk der achterblijvers kan besluiten een naar zijn idee geschiktere zitplaats in te nemen, slechts gebonden aan regels van kiesheid.

- Blijven door vertrek van één passagier één alleenreizende en twee samenreizenden over, dan geldt natuurlijk de desbetreffende hiervoor behandelde regel bij 1 bezette zitplaats

Twee plaatsen komen vrij bij vier bezette plaatsen

Tenzij de achterblijvende passagiers samenreizend zijn, geldt hier het regime van het eerder behandelde recht van de langstzittende. Het is echter de verantwoordelijkheid van *beide* achterblijvers, dat er geen situatie ontstaat die in strijd is met de etiquette.

plaatsnemen in de totale rijtuigsituatie

Een rijtuig bevat ofwel twee rijen vierzitters, of twee rijen met een combinatie van twee- en vierzitters. In het laatste type staan de tweezitters voor de helft in de rijrichting en voor de helft tegen de rijrichting in.

Voor beide rijtuigtypen gelden dezelfde regels:

1. U neemt plaats in een lege twee- of vierzitter; is die er niet, dan
2. neemt u, met inachtneming van de daarvoor geldende regels (zie 'plaatsnemen in vierzittersituaties'), plaats in een door slechts één passagier bezette vierzitter; is er geen zo'n situatie, dan
3. neemt u plaats in een door twee passagiers bezette vierzitter; is er geen zo'n situatie, dan
4. neemt u plaats op om het even welke nog vrije zitplaats.

Een plaats aan het raam heeft de voorkeur van velen

Toets 2.1 Waar kan ik zitten?

Vraag 1 van 2

In een vierzitter zit 1 reizende. Zij zit aan het raam, in de rijrichting (zetel 4 in de afbeelding hieronder). U kent haar niet. Op welke zetel neemt u plaats?

- A. zetel 2
- B. maakt niet uit
- C. zetel 3
- D. zetel 1

Controleer
antwoord

overige zitplaatsetiquette

Reserveren ongepast

Maar al te vaak komt het voor dat een reizende meent de lege zitplaats naast of vóór zich te kunnen **reserveren** door er **bagage** van enigerlei aard te stallen. De gedachte is aldus: "zolang mijn spullen daar staan, komt er niemand naast/tegenover mij zitten. En als men per se wil, dan vraagt men het maar".

Dit 'reserveren' is volledig in strijd met de etiquette, ongepast en verwerpelijk.

(let op: slechts de zeer ervaren reizende kan inschatten wanneer hij zijn bagage op een zitplaats kwijt kan zonder dat er sprake is van reserveren)

Fatsoenlijk stallen...

Handbagage kunt u vaak heel goed half onder de zitplaats, of in een bergruimte boven u kwijt.

...maar niet op schoot!

Als u naast iemand zit, neemt u uw bagage niet op schoot. Dit is namelijk hoogst onfatsoenlijk (om redenen die wij elders in dit hoofdstuk zullen behandelen)!

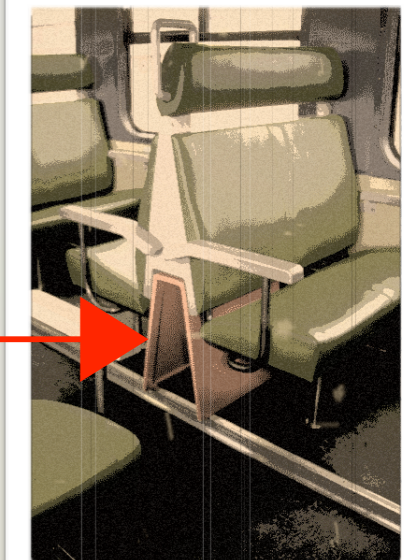
Bagage geen hindernis!

Voert u grotere dan **handbagage** met u, dan geldt evenzeer dat u hiermee geen zitplaats mag bezetten, of de toegang tot een of meer zitplaatsen mag belemmeren, ook al is uw oogmerk daarbij niet het egoïstisch reserveren.

U dient ook zeker de doorgang door het gangpad hiermee niet te belemmeren!

De enige mogelijkheid die u als bagagevoerder heeft, is uw last op of in de daarvoor bestemde plaatsen te bergen, of, als dat niet mogelijk is, in een portaal bij uw pakken neer te zitten.

(noot: is het rijtuig zeer dun bezet, dan kunt u in het algemeen wel uw bagage naast of voor u stallen; is het rijtuig daarentegen overbezet, dan gelden andere regels, namelijk die zien op situaties van grote drukte en overbezetting. Zie daarvoor elders in dit volume.)

De afbeelding boven toont een handbagagerek boven de zitplaatsen, de afbeelding hiernaast toont de bagageruimte tussen de zitplaatsen

De linkerafbeelding hierboven geeft aan hoe men met een ongepast geplaatst stuk bagage zelfs 2 lege zitplaatsen kan 'reserveren'.

De rechterafbeelding toont hoe ongepaste zitplaatsreservering voor een zeer netelige situatie kan zorgen. Netelig voor andere reizenden, en daarom ten diepste beschamend voor degene die de zitplaatsreservering heeft gepleegd.

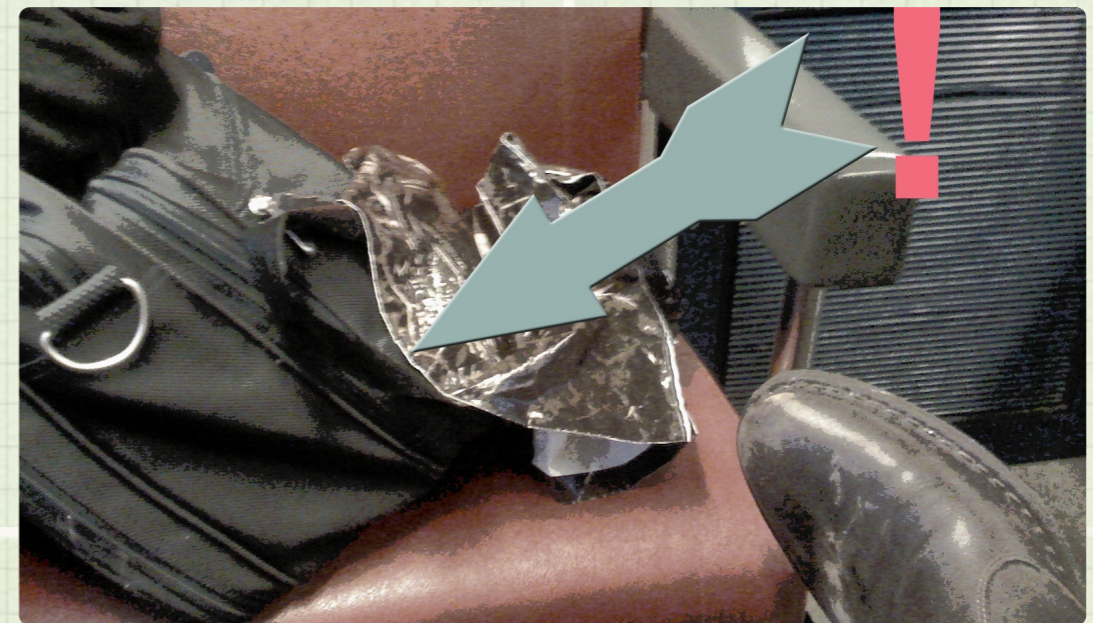
Helpen met bagage, wat zegt de etiquette?

De regels der etiquette zijn hierin niet 100% duidelijk. Natuurlijk, de sterkere helpt de zwakkere met het verslepen harer bagage. Dit is overal de richtlijn, dus ook op het spoor.

Anderzijds zegt de etiquette dat de zwakkere slechts in uiterste nood hulp in dezen mag aanvaarden. Dit om te voorkomen dat het gewoonte wordt, en er mogelijk zelfs verwachting gaat ontstaan. Laat het als zwakkere nooit zover komen dat u bij het plannen van een reis standaard incalculeert dat u met versjouwen van uw bagage altijd maar hulp zult krijgen. U zou weleens van een koude kermis thuis kunnen komen!

bagagefouten in beeld

Enige fraaie voorbeelden van ongewenste zitplaatsreservering! Oordeel zelf...

Speciaal bagagegeval: de vouwfiets

Voor de treinetiquette geldt de **vouwfiets** als een stuk bagage, maar wel een speciaal stuk. Met een speciale, aanvullende regel:

In de trein èn op het perron dient de vouwfiets te allen tijde in gevouwen toestand te zijn. Eénmaal uitgevouwen namelijk, geldt de vouwfiets als fiets, met alle beperkingen en bijkomende kosten van dien.

Toets 2.2 hoe behandel ik behoorlijk mijn bagage?

Vraag 1 van 4

Ik kan mijn jas natuurlijk wel op de zitplaats naast mij neerleggen. Een jas is immers geen bagage!

- A. Dat is juist, leg maar neer!
- B. Eenmaal uit geldt een jas als handbagage, dus het mag niet.
- C. Alleen als u de jas netjes opvouwt en niet als een prop in een hoek gooit.

Controleer
antwoord

(advertentie)

Speciaal bagagegeval: niet op schoot

Een wat minder bekende etiquetteregel luidt:

U neemt uw bagage niet op schoot, tenzij er geen andere plek voor is.

Op het eerste gezicht denkt u misschien: “Ja maar dat zal ik toch zeker helemaal zelf weten of ik m’n tas op schoot neem, verdomme!”. Maar dan vragen wij u zich eens het volgende voor te stellen:

U zit in de trein. Naast u neemt iemand, geheel volgens de regels, plaats. Deze persoon voert een zakenkoffertje (zo die nog bestaan) met zich. Hij plaatst dit niet onder zijn zitplaats, noch legt hij het in het vrijwel lege bagagerek boven zich. Nee, hij legt de handbagage in volle breedte op zijn schoot. Dit heeft tot gevolg dat hij de armen breed moet uitzetten, waardoor u, die er toch heel normaal bij zit, meer of minder klem komt te zitten (afhankelijk van uw beider postuur). Is dit wenselijk? Wij dachten van niet!

1e KLAS

reizen zoals het hoort

• HOOFDSTUK 3 •

WOORD EN GEBAAR

Wat er ook aan vooraf is gegaan, het geeft de dame met de opgevouwen parasol geen pas om de juist instappende dame met dit zonnescherm op het achterhoofd te slaan. Dit druist niet alleen in tegen elke regel van etiquette, maar is ook anderszins volkomen te laken!

Inleiding

Zoals overal waar men zich in één ruimte bevindt met vreemden of überhaupt anderen, dient men zich ook in de trein passend te gedragen, ook in situaties naast het eerder beschreven in- en uitstappen of plaatsnemen. En zoals in genoemde situaties, is ook bij de overige passend gedrag een combinatie van fatsoen en voorkomendheid.

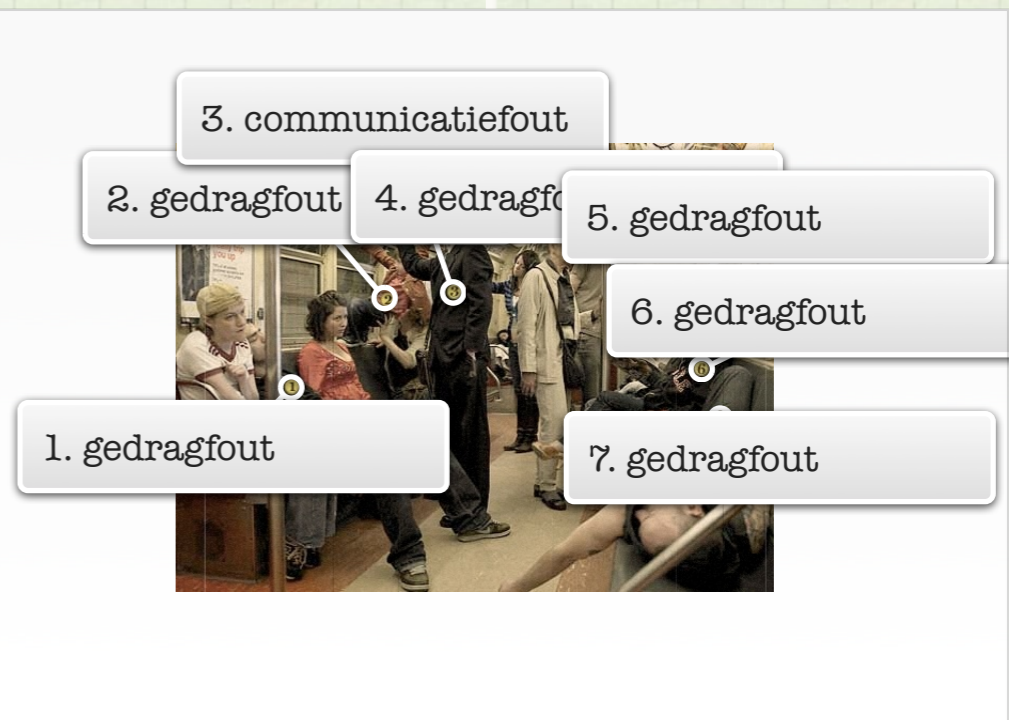
Nu zijn er zoveel andere denkbare situaties die regels stellen aan gedrag, dat we ons zullen moeten beperken in de beschrijving ervan, willen wij deze handleiding nog binnen afzienbare tijd het licht kunnen doen zien. Die beperking zoeken wij in het bespreken van slechts enkele gedragscategorieën die van belang zijn in het persoonlijk treinverkeer, en aan die categorieën een gedegen, maar niet uitputtende invulling te geven.

Heel grof kunnen we twee categorieën in gedrag onderscheiden: die van 'woord' en 'gebaar'. Dit onderscheid zullen wij hier ook zo toepassen. In de categorie *woord* behandelen we dan alle uitingen van verbale en non-verbale communicatie die onderhevig zijn aan etiquetteregels.

In de categorie *gebaar* kijken we naar alle andere, niet-communicatieve gedragingen met hun regels en richtlijnen.

etiquetteregels hard nodig

1 van 8

Zomaar een moment in een metrorijtuig (had ook een treinstel kunnen zijn). In één beeld zijn 7 keiharde overtredingen van gedragsregels zichtbaar! Klik op de pijltjes om ze nader te bestuderen.

[Ducksingel's YouTube Kanaal](#)

DROOMTREIN

[een ontsporende video-ervaring](#)

Etiquette van het woord

Verbale communicatie

A. Reizenden onderling

Zoals in alle publieke ruimten geldt, ziet men toe op het voeren van een beschaafde conversatie, als men al meent dat conversatie wenselijk is (denk hierbij aan rijtuigdelen die d.m.v. plakplastic met de tekst 'silence' als **stiltegebieden** zijn aangemerkt).

Een beschaafde conversatie kenmerkt zich door:

- een beheerst volume; de verbale informatie zal nauwelijks verder reiken dan de oren van de gesprekspartner(s);
- mildheid van toon; het ontbreekt aan rauwe, onwelluidende klanken of pejoratieve intonatie;
- kiesheid van onderwerp; de conversatie is gespeend van intimiteiten, grofheden, discriminatoire uitingen en platte scherts.

Het kan bij verbale communicatie gaan om een gesprek tussen bekenden, of om een gesprek of een poging daartoe tussen elkaar niet bekende reizenden. Op dit laatste gesprekstype gaan we in het kader hiernaast in.

communicatie met u niet bekende reizenden

De etiquette verbiedt verbale communicatie met onbekende medereizenden niet. Schrijver dezes moedigt het echter ook niet aan. In de volgende situaties is verbale communicatie met medereizenden echter volstrekt geoorloofd:

1. U bent er niet zeker van dat u in de goede trein zit. U mag medereizenden daarnaar vragen.
2. U merkt dat een medereizende niet in de juiste trein zit. U mag hem daarop opmerkzaam maken.
3. U merkt op dat er iets niet goed gaat met de kleding, bagage of meegebrachte etenswaren van een medereizende. U mag hem daarop opmerkzaam maken.
4. De trein passeert een spectaculair ongeval, een hevige brand, een instortend bouwwerk o.i.d. U mag medereizenden hierop opmerkzaam maken.
5. Op uw smartphone, tablet of laptop ontvangt u informatie over verstoring van de huidige treinenloop. U mag medereizenden hierin laten delen.

B. Mobiele telefoon

De communicatie die men pleegt te voeren met behulp van een zogeheten mobieltje, of gsm, althans de daaromtrent te ontwikkelen etiquette, is al geruime tijd bron van heftig debat. Het heeft geen zin om ons op deze plaats in dit debat te mengen zolang er nog geen vermoeden van consensus in dezen zich heeft ontwikkeld, en om dezelfde reden kunnen wij ons niet baseren op enige conclusie. De enige richtlijn die wij u op dit gebied nu mee willen geven is:

beperk u op alle mogelijke manieren in godsnaam tot het uiterste in het gebruik van uw mobiele telefoon als verbaal communicatiemiddel!

NB: zoals al in de omkaderde tekst op pagina 15 werd aangegeven, is er m.b.t. de zogeheten **smartphone** een bijzondere situatie in communicatieve zin, als de bezitter ervan op een dergelijk apparaat informatie over wijzigingen in de normale treinenloop ontvangt: hij wordt geacht deze informatie met medereizenden te delen.

Volkscrant reizigersonderzoekje bellen in de trein

C. Klein geluid

Kinderen, ook zij die te jong zijn voor het produceren van redelijke spraak, zijn in staat een geheel treinstel tot waanzin te brengen met gekrijs (zij dit van ellende of van plezier).

Ook kinderen voor rede vatbaar

“Wil je zachtjes praten, Stijn? Als je zo schreeuwt hebben de mensen er last van...Zie je bijvoorbeeld die meneer daar, die z'n krantje op z'n iPad probeert te lezen? Die meneer komt vast van z'n werk waar die het heel druk heeft gehad. Hoop gezeik over een applicatie die kuren vertoont, zodat het nu lang niet zeker is dat hij morgen de afgesproken publicatie kan draaien of zo....en dan moet hij ook nog eens goed nadenken over die notitie over BRM, waar z'n baas hem om vroeg. Interessante materie hoor, maar hij moet zich dan wel een beetje kunnen concentreren, dat begrijp je wel, hè Stijn? Wil je dan een beetje zachtjes doen? Nou, dat is heel lief van je, dan ben jij m'n grote Stijnemans! En ik zal ook m'n mond houden...”.

Voert u kinderen met u mee, dan is het aan u om het volume ervan op een aanvaardbaar niveau te houden. Beschikt u over een zogeheten **huilbaby**, dan is het dringend te overwegen NIET daarmee per trein te reizen: u bespaart zichzelf een grote portie ongemak en een waarschijnlijk verrassend grote groep reizenden heel veel ergernis.

NB: van u als begeleider verwacht men niet meer dan dat u het *volume* van meereizende kinderen weet te beperken. Het is algemeen bekend dat kiesheid van *onderwerpkeuze* nog geen bevattelijk concept is voor het kinderbrein. Het is dus zinloos te trachten de kleinen het spreken over bijvoorbeeld fecale thema's en familiale intimiteiten te beletten.

Toets 3.1 Wat weet ik van de etiquette van het woord?

Vraag 1 van 3

Welk van de onderstaande is **geen** kenmerk van beschaafde conversatie?

- A. mildheid van toon
- B. kiesheid van onderwerp
- C. vertoon van intelligentie
- D. beheerst volume

Controleer
antwoord

Etiquette van het gebaar

Zoals eerder afgesproken met u, lezer, scharen wij hieronder alle algemene treinetiquette van non-communicatieve aard. Deze algemene etiquette is ook weer in categorieën te verdelen:

A. Consumptie

De **Spoorwegen** zelf kennen geen verbod op het meevoeren en nuttigen van consumptie in de trein (dat was vroeger wel anders!). In algemene zin sluit de etiquette zich bij het ontbreken van zo'n verbod aan. Maar op specifieke punten stelt de etiquette wel beperkende of zelfs verbiedende regels. Het is goed deze te kennen.

Vloeibare consumptie

Laten we beginnen met de regels op het gebied van de vloeibare consumptie, beter bekend als dranken. We zeggen: "Liever niet!", maar realiteitszin leert ons dat het onbegonnen werk is drinken in de trein uit te bannen. Laten we het rijtje dan maar aflopen:

1. ALCOHOLICA

U drinkt alcoholische versnaperingen alleen in een

restaurant- of barrijtuig, als dat aanwezig is (dan hebben we het dus alleen over internationale treinen en express-treinen naar skigebieden en dergelijke).

Op andere plaatsen in de trein wekt u met uw half liter tje Bavaria slechts de indruk een **alcoholicus** te zijn. Wat natuurlijk ook heel goed zou kunnen kloppen.

2. KOFFIE

Bedenk dat u uw medereizenden de zenuwen bezorgt als u met uw kartonnetje gloeiend hete koffie de trein in komt manoeuvreren. Al zit er zo'n wit afdekkapje op. Heeft u het wel eens meegemaakt dat een koffiebekertje van het piepkleine treintafeltje afviel toen de trein over een wissel stuiterde? Vast niet, anders zou u nooit meer met een bekertje koffie de trein in stappen.

Wat qua etiquette in elk geval verboden is, is met een bekertje koffie aan het gangpad plaats te nemen, en dan het bekertje voorlangs de medereizende naast u op het treintafeltje te zetten.

THERMOSKOFFIE

Regelmatig zien we medereizenden in de weer met strak vormgegeven thermosflesjes. Meestal gaat het dan om hoger opgeleiden van nog geen dertig, vaak ook vrouw, die onlangs een aardige betrekking hebben aanvaard in een andere stad. Goed, 1ste klas reizen zit er dan wel niet in, maar verder popelt men om te voldoen aan het aanlokkelijk reclamebeeld van treinen als het weldadig moment voor jezelf met koffie, krantje en croissantje. De meesten van deze thermosreizenden hebben het na één, twee dagen wel door, een enkele halsstarrige heeft er een week voor nodig: drinken uit de **thermosfles** in de trein is een zenuwslopende

bezigheid. Omdat niemand langer dan 5 dagen een thermosfles de trein in neemt, heeft er zich ook geen etiquette voor ontwikkeld. Overigens, en dit geheel terzijde, experimenteren met de thermosfles en het meevoeren van een vouwfiets gaan opvallend vaak samen.

3. WATER, SPORTDRANK EN SAP

Het is geheel aan u, reizende, om te beslissen of u tijdens de reis aan een plastic flesje met duurbetaald water, suikerwater (**sportdrank**) of sap lurkt, of niet, of ermee in uw hand zit als een zwerver op een parkbank met zijn flesje bier. Als u het naleven van etiquetteregels ook beschouwt als een middel om u voor een domme uitstraling te behoeden, dan kunnen wij u de volgende richtlijn aanbieden: drink in de trein niet uit flesjes, kartonnetjes of blikjes, en zit er ook niet mee in de hand.

Vaste consumptie

Waar de grotere stations tegenwoordig volgebouwd zijn met Kiosken, AH's ToGo, Smullers' en NY Pizza's is het onbegonnen werk eten in de trein te verbieden. De etiquette kan er slechts op gericht zijn de overlast, veroorzaakt door het nuttigen van voedsel in de trein, zoveel mogelijk te beperken. Daartoe zijn er de volgende 'don't s' in het leven geroepen:

- Eet geen kruimelend voedsel (zoals kaakjes, biscuits. chips en rijstwafels).
- Eet geen stinkende zaken (zoals **patatje oorlog**, broodje knoflookworst. boterham pindakaas en rijstwafels).
- Eet geen luidruchtig voedsel (zoals chips, een appel en rijstwafels).
- Eet geen 'klodderig' voedsel (zoals een patatje met/oorlog, Turkse pizza met knoflooksaus en sambal en rijstwafels met chilisaus).
- Eet geen 'spetterend' voedsel (het gaat hier dan vooral om vruchten als sinaasappels, kiwi's en pruimen).
- Bereid geen voedsel tijdens de reis (denk daarbij aan het smeren en beleggen van broodjes of boterhammen).
- Praat niet tijdens de consumptie en eet zonder smakken en met de mond dicht.

- Leg als u in een vierzitter aan het gangpad zit uw consumptie nooit op het tafeltje bij het raam; leg als u aan het tafeltje bij het raam zit uw consumptie liefst niet, maar alsdan zo dicht mogelijk aan uw kant op het tafeltje (tenzij tegenover u een intieme bekende zit, dan maakt het allemaal niet zo uit).
- Stel u als eter bescheiden op, dus niet met een air van 'kijk mij eens lekker smullen!' bijvoorbeeld een **waldkorndriehoek** met roomkaas en bieslook naar binnen werken.
- Bied onbekende medereizenden geen hapje of stukje van uw voedsel aan, u zou hen er enkel in verlegenheid mee brengen (*het gaat hier dan niet om het zuurtje of pepermuntje; volgens sommigen is het beleefd om medereizenden zo'n versnapering aan te bieden; volgens anderen dan juist weer niet; zie maar*).
- Laat onder geen beding etensresten of verpakking achter.

drie fouten in één!

gedragsfout

consumptiefout

consumptiefout

(advertentie)

Toets 3.2 Smakelijk eten?

Vraag 1 van 5

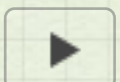
Mag ik in de trein eten bereiden?

- A. absoluut niet
- B. als u niet knoeit
- C. ja, behalve op open vuur

Controleer
antwoord

B. Houding en gedrag

U heeft gelijk als u stelt: “Ja, daar valt wel zo’n beetje alles onder! Houding en gedrag, is dat nou net niet het subject van de etiquette?”. Helemaal terecht, maar wij zochten een kapstok om alles aan op te hangen wat niet eerder aan bod is gekomen. We hadden het *B. De rest* kunnen noemen, maar dan was u ook niet tevreden geweest. Dus laten we het er verder maar bij laten. We gaan nu gewoon punt voor punt de resterende aandachtsgebieden bij het treinreizen behandelen.

1. Zithouding

Natuurlijk ‘hangt’ u niet in uw zetel, zelfs als u de enige reizende in een vierzitter bent.

U zit *niet* (vrouwen) of *zo min mogelijk* (mannen) **wijdbeens**. Zit er iemand tegenover u, dan houdt u uw benen op beschaafde wijze bij u; u zult zeker niet trachten de benen te strekken tussen die van uw opponent door. Tenzij deze een intieme bekende is.

2. Hond

Voert u een **hond** met u, waar schrijver dezes niet vóór is, dan dient u te zorgen voor onberispelijk gedrag bij het dier. Maar al vóór de reis heeft u deze voorbereid door de hond te wassen. Een ongewassen hond de trein in voeren kan nu eenmaal niet door de beugel der etiquette!

U zorgt er, eenmaal in de trein, voor dat de hond geen geluid maakt, niet in het gangpad ligt, niet aan medereizenden snuffelt of dezen belikt en geen boeren of scheten laat. En natuurlijk bezet de hond geen andere plaats dan die onder uw voeten of op uw schoot.

Hondennamen die met TR van TRein beginnen:

TRACE, TRACH, TRACY, TRAPPER, TRASH, TRASHER, TRAVELLA, TREASURE, TREAT, TREES, TREKKER, TREKKY, TRESKO, TRESOR, TREVOR, TRICAN, TRICKLETRICKY, TRICO, TRIGGER, TRILOGY, TRINKET, TRIP, TRIPOLI, TRIPPEL, TRISCHKA, TRISHA, TRISS, TRISTAN, TRIX, TRIXI, TRIXIE, TROBBER, TROEL, TROJAN, TROLL, TROM, TRONKY, TROPICANA, TROSKY, TROTS, TROTSKY, TROUBADOUR, TROUBLE, TROUPER, TROUT, TROY, TRUBBELS, TRUCKER, TRUDY, TRUFFEL, TRUFFLES, TRUITRUMP, TRUMPER, TRUSTY, TRUUS, TRYNIE

(advertentie)

< Hiernaast een goed voorbeeld van ongegeneerde wijdbeensheid. Het gaat om de jongeman met de zonnebril, die ook op ander gebied de regels der etiquette overtreedt.

3. Slaap

We hebben het onderwerp **slaap** al eerder kort aangestipt (zie **Uitstappen: wees geen plakker!**). Maar *slaap en trein* is een combinatie die nadere aandacht verdient. We zullen het onderwerp vanuit twee invalshoeken benaderen:

- Een medereizende naast u valt in slaap

U merkt door een toenemende druk tegen uw arm dat de naast u zittende medereizende tegen u in slaap aan het vallen is. In het ergste geval zijgt medereizendes hoofd op uw schouder. De situatie is onaangenaam en gênant bovendien. Hoe gaat u hiermee om? Eenvoudiger dan u mogelijk denkt: U tikt de slaper met uw vrije hand op de arm of schouder (dit mag krachtig als dat nodig is, maar altijd zonder de slaper letsel toe te brengen), en als u merkt dat de medereizende wakker wordt, zegt u iets als: “Pardon, u viel tegen mij in slaap”, op niet verwijtende toon. Het kan immers iedereen overkomen, in de trein in slaap vallen, ook u:

- U valt in de trein in slaap

Het is soms niet tegen te houden, het kan de beste treinreizende overkomen: u valt in de trein in slaap. Dit kan twee gevolgen hebben:

I. U schept een onaangename en gênante situatie doordat u tegen een belendende medereizende aanzakt.

II. U schept een onaangename en gênante situatie doordat u uw uitstapstation overslaapt.

Deze laatste mogelijkheid kent weer 2 varianten:

* U wordt wakker als de trein nog stilstaat op uw uitstapstation. In deze situatie is het dan zaak uw paniek te bedwingen en u bedaard maar doortastend tegen de eventuele stroom instappende reizenden in te werken naar de uitgang. Weet dat u etiquettetechnisch geen enkele poot hebt om op te staan!

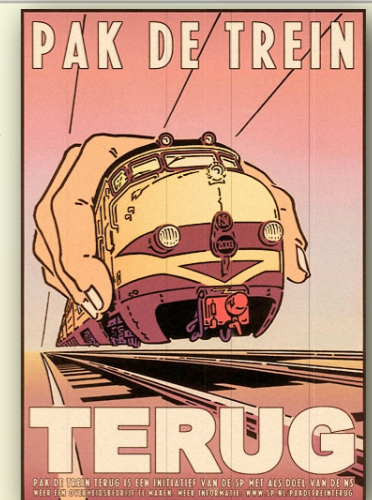
** U wordt wakker als de trein al vertrokken is van uw uitstapstation.

Wat u in deze situatie nodig hebt is tact, het vermogen om te kunnen berusten, en enige kennis van het spoorwegnet.

Bijzonderheid:

U zult natuurlijk, eenmaal uw uitstapstation overslaapen hebbend, een trein terug moeten nemen. Door de schrik van het verslapen zult u op het retourtraject waarschijnlijk niet in dezelfde fout vervallen!

• HOOFDSTUK 4 •

RESUMÉ & TIPS

Als iedere treinreizende zich de etiquetteregels van het reizen per spoor heeft eigengemaakt, dan zal het treinreizen vaker dan nu het geval is een ontspannen en zelfs prettige bezigheid kunnen zijn. Daarom nemen wij in dit laatste hoofdstuk de hiervoor behandelde wellevendheidsregels nog eens kort met u door. Wij wensen u een behouden en voorspoedige reis!

Hoe zat het ook alweer?

Enige afbeeldingen om u op weg te helpen

Ook in de trein kan men zich prima in stilte vermaken

de tegenwoordige mogelijkheden om zich in de trein te vermaken zonder anderen lastig te vallen zijn legio!

Kort op een rij

Hier een handig lijstje dat u eventueel bij uw treinreizen bij u kunt dragen.

- *Ik voer als het even kan kind noch hond met mij*
- *Ik stap in, desnoods onder zachte drang, maar zonder geweld te gebruiken*
- *Ik neem plaats, indien mogelijk niet naast of tegenover een medereizende*
- *Ik plaats mijn eventuele (hand)bagage niet op een zitplaats naast mij of in het gangpad*
- *Ik onthoud mij van niet ter zake doende conversatie met medereizenden*
- *Ik onthoud mij als het even kan van het nuttigen van consumpties*
- *Ik maak niet anders dan in noodgevallen gebruik van mijn mobiele telefoon*
- *Ik waak ervoor in slaap te vallen*
- *Ik zorg dat ik bij de uitgang ben voordat de trein is gestopt op mijn station van bestemming*

ETIQUETTE, EEN ANDER WOORD VOOR WELLEVENDBEID

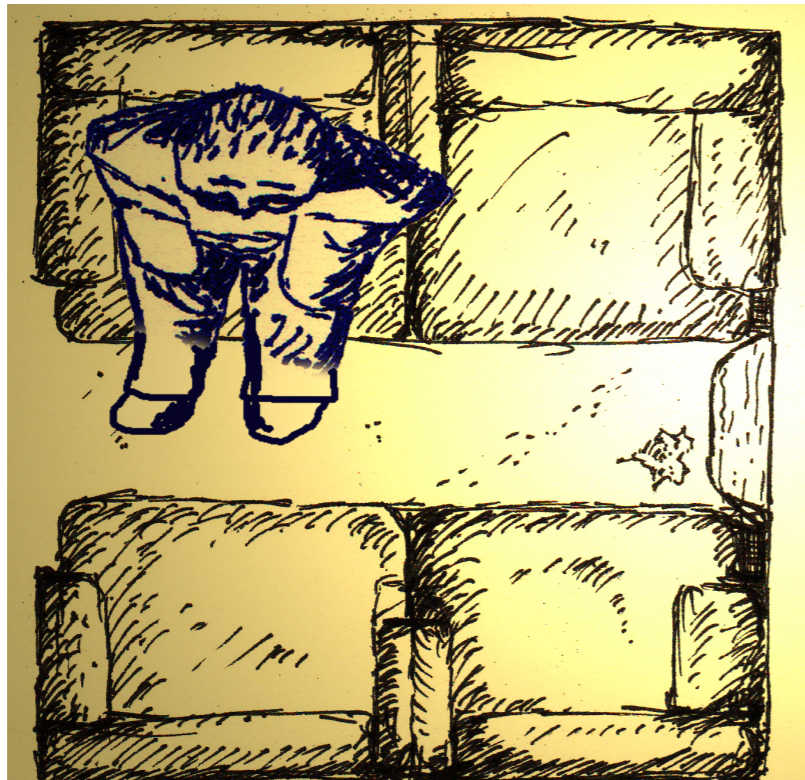
tik op het scherm om de presentatie te beginnen

Toets 4.1 ben ik er klaar voor?

Vraag 1 van 5

In een vierzitter zit al 1 reizende. Waar neemt u plaats?

- A. naast de reizende
- B. op 'de diagonaal'
- C. haha, als het maar niet op z'n schoot is!

Controleer
antwoord

Als u deze toets foutloos hebt afgewerkt, dan kunt u gerust zijn: u beheerst de treinetiquette! U vergroot daarmee voor uzelf en voor anderen de kans op een ontspannen treinreis (waarbij we zoals altijd de invloed van NS en ProRail hierop buiten beschouwing laten).

Uitzonderlijke situaties

Natuurlijk kunnen zich op het gebied van etiquette uitzonderlijke situaties voordoen. Zelfs al is men nog zo goed op de hoogte van de regels en gebruiken, er kan altijd iets misgaan. Het belangrijkste hierbij is dat men niet begint te panikeren. Als men rustig op een situatie reageert, zonder al te veel ophef en misbaar, zullen uw medereizenden het niet als uw persoonlijk fiasco beschouwen. Probeer steeds in iedere situatie kalm te blijven en geen scene te maken. Op die manier gaat de situatie het snelst voorbij en kan de ontspanning weer de overhand krijgen.

Uitzonderlijke situatie:
er is iets mis gegaan met
de consumptie...

Tips voor een ontspannen reis

Wij willen dit praktijkboek niet beëindigen zonder de lezer nog enige praktische wenken voor een ontspannen treinreis aan de hand te doen. Doe er uw voordeel mee!

Tip 1: bereid u voor

We kunnen het niet genoeg benadrukken, maar een goede voorbereiding op uw treinreis is al het halve werk! En elke goede voorbereiding begint met een informatiefase.

U kunt zich al van tevoren informeren over traject, vertrektijden en prijs van uw treinreis via het internet. Het Spoorboekje bestaat niet meer in papieren vorm. Dus daar hoeft u niet naar op zoek te gaan.

Eenmaal op uw vertrekstation aangekomen, is het verstandig de door u ingewonnen vertrekinformatie te verifiëren op eventueel aanwezige informatiedisplays of uw smartphone. Het kan heel goed zijn dat de Spoorwegen er weer een pan van gemaakt hebben, en u tot snelle improvisatie dwingen!

Tijd	Naar	Spoor	Train	Via
18:08	Maastricht/Heerlen	1	Intercity	Rijdt vandaag niet
18:08	Schiphol	4	Intercity	Oss, Nijmegen
18:14	Arnhem	4B	Intercity	Tilburg, Breda, Eindhoven
18:20	Roosendaal	7	Intercity	Rijdt vandaag niet
18:25	Eindhoven	6	Intercity	Rijdt vandaag niet
18:25	Alkmaar	4	Intercity	Best
18:26	Eindhoven	6	Stoptrein	Boxtel
18:26	Nijmegen	3A	Stoptrein	Oss
18:29	Breda	3B	Stoptrein	Tilburg
18:38	Utrecht Centraal	3B	Stoptrein	Rijdt vandaag niet
18:38	Schiphol	4	Intercity	Rijdt vandaag niet
18:38	Heerlen/Maastricht	6	Intercity	Eindhoven, Weert, Roermond
18:44	Arnhem	3B	Intercity	Oss, Nijmegen
18:50	Roosendaal	7	Intercity	Tilburg, Breda, Eindhoven
18:53	Eindhoven	6	Intercity	Best
18:53	Alkmaar	4	Intercity	Utrecht C, A'dam Amstel, Amsterdam

Tip 2: het juiste kaartje!

Straks hebben we allemaal een **OV-chipkaart** die, indien voorzien van de automatische oplaadfunctie, ons ontlast van het aanschaffen van het juiste vervoersbewijs voor de meest gunstige prijs. Nu echter nog hebben we te maken met loketten, kaartjesautomaten, e-ticketboeking, trajectkaarten, toeslagen en kortingen, en laatste redmiddel: vervoersbewijs kopen bij conducteur.

De OV-chipkaart neemt hand-over-hand toe. Voor het treinreizen is deze toch wel handige vinding echter niet altijd en voor iedereen in te zetten. Deze omstandigheid kan echt niet veel langer duren!

Helaas: wij zullen u niet bijstaan in het wegwijs raken in dit amalgaam van mogelijkheden. Daarvoor weten wij er gewoon te weinig vanaf. Wat onze tip hier is: koop zoveel mogelijk uw vervoersbewijzen in het voren. Niets is meer funest dan vlak voor uw reis te maken te krijgen met een haperende automaat, of zelfs met de ontdekking dat er op uw vertrekstationnetje geen verkooppunt te vinden is!

Een met regelmaat terugkerende ergernis bij de kaartautomaten is dat deze uw pinpas niet als geldig herkennen. De etiquette verbiedt helaas het in elkaar trappen van deze automaten.

Tip 3: lees!

Neem altijd wat te lezen mee de trein in (u kunt erop gokken dat er een beduimelde De Pers, of, in geval van nood, populistische speelgoedkranten in de trein zullen liggen, maar je zal net zien....). Een goed boek, een reisgids, een krant (deze overigens altijd dubbelgevouwen lezen!), deze zelfde lectuur, maar dan op uw e-reader, tablet of smartphone (als wij zeggen 'op uw iPad of iPhone' worden we gelijk beschuldigd van sluikreclame, en dat willen wij, zeker met een boek als het onderhavige, natuurlijk vermijden).

Wat is de achtergrond van dit advies? Natuurlijk, lezen is een loffelijke en onderhoudende bezigheid (de **Henk&Ingrid-krantjes** daargelaten). Maar vanuit de trein naar buiten kijken is ook niet verkeerd. Een betere manier om een, je land te leren kennen is er nauwelijks. Welnu, ons advies om lectuur bij zich te hebben, heeft als achtergrond dat u daarmee een heel makkelijk

alibi in huis heeft dat u kunt inzetten om communicatiebeluste medereizenden de pas af te snijden. Tegen een lezer begint men niet zo snel aan te oudehoeren. Alleen ernstigste gevallen van communicatienood laten zich niet weerhouden, en zullen door uw alibi heen trachten te breken met vragen als: 'is het interessant wat u daar leest?', of 'dat is geloof ik wel een goed boek, hè?', of 'houdt u ook van Konsalik?'.

Tip 4: mijd het toilet

In de treinen van het type Sprinter hoeft u hier, bij het ontbreken van een dergelijke faciliteit, geen nijpende keuzes in te maken, maar in alle andere treintypen is ons advies: vermijd als het maar even kan een bezoek aan het toilet!

Tip 5: steek niet zomaar het spoor over

Ook al bent u in grote haast, of in paniek geraakt door bijvoorbeeld massafobie, steek het spoor alleen over op de daarvoor bestemde plaatsen. Een groot ongeluk zit in een klein hoekje!

Tip 6: toepasbaar op alle OV

Vrijwel alle in dit boek behandelde regels en richtlijnen zijn toepasbaar op andere vormen van openbaar vervoer als tram, bus en metro. Onze tip is dan ook om de treinetiquette ook daar te volgen en te promoten!

Tip 7: mijn groepjes vrouwen op stap

Probeer in de trein zo ver mogelijk uit de buurt te blijven van groepjes vrouwen op stap. Onderzoek heeft aangetoond dat dergelijke groepjes op plaats 2 komen voor wat betreft het produceren van decibellen.

Kwebbelen okee, maar liever niet in de trein!

Tip 8: mijn groepen voetbalsupporters

Mijd sowieso groepen voetbalsupporters, maar zeker in de trein! Onderzoek heeft aangetoond dat dergelijke groepen op plaats 1 komen voor wat betreft het produceren van decibellen.

Tip 9: vaar niet blind op vertrekstaten

Vaar niet blind op de vertrekstaten op de stations. Menig reizende is in soms zeer ellendige problemen geraakt door dit wél te doen.

Beschouw de vertrekstaten hooguit als een zeer globaal uitgangspunt, een idee, een utopia, meer dan een weergave van zaken die verband houden met de werkelijkheid. Dit geldt in iets mindere mate voor de displays op de perrons en de omroepberichten. Maar weer wel voor de volle 100% voor de informatieverstrekking door NS-personeel (neem het hen niet te zeer kwalijk, overigens).

Tip 10: geniet zoveel u kunt

Onze laatste maar wellicht zelfs belangrijkste tip is zoveel van uw treinreis te genieten als u kunt. U verrijkt uw leven hiermee!

NAWOORD

Wij beseffen dat wij u met dit boek geconfronteerd hebben met heel veel zaken die er tijdens een treinreis mis kunnen gaan, en met heel veel aanwijzingen en richtlijnen die u zou kunnen benutten om problemen te voorkomen of verkleinen. De invalshoek, kortom, van dit boek is probleemgericht. En dit zou bij u de idee hebben kunnen doen postvatten dat treinreizen an sich het volgen van een problematisch proces inhoudt. Niets hoeft echter minder waar te zijn!

Heeft u de treinetiquette eenmaal geïnternaliseerd, heeft u eenmaal het toepassen ervan zich eigen gemaakt, dan kan reizen per trein u vaak mooie ervaringen, ja, wij schuwen hier dit zware woord niet, levenservaringen opleveren. Is het niet zo dat elke treinreis u van geliefden voert of naar geliefden brengt? Voert de trein u niet menigmaal naar het onbekende? Maar vaker nog naar het bekende, het vertrouwde? Stapt u niet elke keer als u de trein neemt in een kleine, halfbekende, halfvreemde wereld waarin zich louter mensen bevinden die dezelfde richting opgaan als u, allen op een-en-dezelfde hartslag van het bonken van de rails? Biedt uw kleine treinwereld u geen voortreffelijke en unieke uitkijk op de grote wereld aan gene zijde van de ramen? Wel dubbel en dwars, naar wij denken!

De trein kan ook tijd voor contemplatie bieden!

Bagage

Al datgene wat een reizende met zich draagt en wat niet voor directe consumptie is bedoeld.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sleep verwante termen hierheen

Index

Hoofdstuk 2 - plaatsnemen

Etiquette

Het geheel van richtlijnen binnen een gebied van sociale contacten dat erop is gericht deze contacten zo soepel mogelijk en met respect voor de ander te laten verlopen.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Etiquetteregels, Recht van de langstzittende, Recht van eerste instap

Index

Hoofdstuk 1 - in- en uitstappen

Etiquetteregels

Richtlijnen voor de sociale omgang

Gekoppelde termen in woordenlijst

Etiquette, Recht van de langstzittende, Recht van eerste instap

Index

Hoofdstuk 2 - plaatsnemen

Handbagage

Een beperkte vorm van *bagage*:

“ Tijdens de parlementaire behandeling van de onderhavige bepaling heeft haar reikwijdte in enigszins concrete mate onderwerp van discussie uitgemaakt. Daaruit blijkt dat de wetgever tot handbagage onder meer wil rekenen: grote huisdieren, kinderwagens, boodschappenwagentjes, rolstoelen, aan de hand gehouden rijwielen en brom- en motorfietsen, kleding, prothesen, waardepapieren, geld, betaalcheques, sieraden, etc. Tot dat doel werd gekozen voor de in 8:100 lid 3 neergelegde terminologie met haar diverse criteria, te weten ‘gemakkelijk mee te voeren “draagbare” of met de hand verrijdbare zaken die de reiziger op of bij zich heeft’; ook de apart genoemde levende dieren worden door die afbakeningen bestreken.”

Gekoppelde termen in woordenlijst

Bagage, Reserveren

Index

Zoek term

Hoofdstuk 2 - plaatsnemen

Haringtonsituaties

Situaties in de trein of op het perron waarbij reizenden opeengepakt staan als de spreekwoordelijke haringen in een ton.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Persoonlijke ruimte

Index

Hoofdstuk 1 - in- en uitstappen

Henk&Ingrid-krantjes

Gratis soort krantjes, dagblaadjes zo men wil, die met name bij spoorstations worden uitgedeeld dan wel voor het grijpen liggen, en waarvan de inhoud zich kenmerkt door advertenties, koppen van BN'ers en rabiaat populistische teksten. Er zijn twee types: de Spits (rechts-populistisch, ranzig) en de Metro (extreem-rechts-populistisch, vunzig).

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sleep verwante termen hierheen

Index

Zoek term

Hoofdstuk 4 - Resumé & TIPS

Hond

De hond (*Canis lupus familiaris*) is een gedomesticeerde ondersoort van de wolf. De hond is een roofdier uit de familie van de hondachtigen (*Canidae*). De hond komt op alle continenten voor, meestal in gezelschap van de mens. Al sinds duizenden jaren wordt de hond gebruikt voor bewakingstaken, bij de jacht, als herdershond en als trekdier. Nog steeds heeft hij werk als politiehond of hulphond, maar de meeste honden worden tegenwoordig gehouden als gezelschapsdier.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Huilbaby, Vouwfiets

Index

Hoofdstuk 3 - woord en gebaar

Huilbaby

Een zeker type zuigeling dat u te allen tijde moet vermijden met u mee te voeren in enige vorm van openbaar vervoer. Dit type zuigeling kenmerkt zich door een niet aflatend en niet te stoppen gekrijt op luid volume.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Hond, Stiltegebieden

Index

Hoofdstuk 3 - woord en gebaar

OV-chipkaart

De OV-chipkaart is een elektronische betaal- en toegangspas voor al het openbaar vervoer per bus, tram, trein, metro en sommige veerboten in Nederland. De kaart bevat een onzichtbare RFID-tag, de chip, waarin allerlei gegevens kunnen worden opgeslagen. Om te kunnen reizen dient u de kaart vooraf op te laden met voldoende saldo en/of een geschikt reisproduct. Om de OV-chipkaart als geldig vervoerbewijs te kunnen gebruiken dient u iedere reis te registreren. Dit kan door de kaart bij het in- en uit- of overstappunt van de reis of een trajectdeel te presenteren bij een kaartlezer van de vervoerder. Op trein- en metrostations waarvan gedeeltes zijn afgesloten met poortjes dient de OV-chipkaart ook als toegangspas voor (tijdelijk) verblijf in dat gebied. Kinderen jonger dan 4 jaar reizen gratis en hebben geen OV-chipkaart nodig

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sleep verwante termen hierheen

Index

Zoek term

Hoofdstuk 4 - Resumé & TIPS

Patatje oorlog

Portie patat, overgoten met diverse sauzen. Welke sauzen en andere toevoegingen dit zijn, verschilt per regio:

- friet met pindasaus, mayonaise en rauwe (gesnipperde) uitjes.
- friet met pindasaus en mayonaise. (Dit wordt in sommige regio's Patatje flip genoemd.)
- friet met pindasaus, mayonaise, curry en rauwe (gesnipperde) uitjes (voornamelijk Noord-Brabant en omgeving Leiden).
- friet met mayonaise, currysaus en rauwe (gesnipperde) uitjes, maar zonder ketchup (ongebruikelijk, heet normaliter speciaal).
- friet met mayonaise, ketchup, currysaus, pindasaus en uien (ongebruikelijk).
- In België is een "Friet oorlog" friet met stoofvleessaus, mayonaise en ketchup.

De toevoeging ‘oorlog’ is een verwijzing naar het slordige toevoegen van de ingrediënten, alsof het om een slagveld gaat. Ook het ingrediënt curry (in het verleden vaak ketchup) zal met zijn rode kleur hebben bijgedragen aan de wat lugubere naam. Er waren nog wel andere namen voor dit recept in omloop, die soms een even nare connotatie hebben, zoals het patatje overweg of patatje rotzooi. Er is getracht een minder lugubere benaming in te voeren ('frietje feest' en 'friet vrede' o.a.), maar dit sloeg niet aan.

In geen enkel opzicht haalt het patatje oorlog het overigens bij de kapsalon

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sportdrank, Thermosfles, Waldkorndriehoek

Index

Hoofdstuk 3 - woord en gebaar

Persoonlijke ruimte

De denkbeeldige cilinder die een ieder om zich heen heeft, binnen welke het binnendringen door een ander een gevoel van onbehagen geeft. De diameter van de cilinder is afhankelijk van de aard en de mentale toestand van de eigenaar, de mensdichtheid in de omgeving van de cilinder, de aard van de relatie tussen de eigenaar van de cilinder en degene(n) in de omgeving, en bijvoorbeeld ook de omgevingstemperatuur.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Haringtonsituaties, Wijdbeens

Index

Hoofdstuk 1 - in- en uitstappen

Recht van de langstzittende

De reizende die het langst in een vierzittersituatie plaatsheeft, heeft bij het vrijkomen van één of twee zitplaatsen het eerste recht te kiezen of hij op één van die vrijgekomen zetels plaatsneemt.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Etiquette, Etiquetteregels, Recht van eerste instap

Index

Zoek term

Hoofdstuk 2 - plaatsnemen

Recht van eerste instap

Gewoonterecht dat zegt dat degene die de deur van een middel van openbaar vervoer heeft geopend het recht heeft om als eerste van die opening gebruik te maken.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Etiquette, Etiquetteregels, Recht van de langstzittende

Index

Zoek term

Hoofdstuk 1 - in- en uitstappen

Reserveren

Het door het bezetten ervan met een of meerdere stuks (hand)bagage voor zichzelf houden van een lege zitplaats. Zeer afkeurenswaardig.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Bagage

Index

Hoofdstuk 2 - plaatsnemen

Slaap

Slaap is de periode van inactiviteit en afwezigheid van wakend bewustzijn, waarbij het lichaam tot rust komt. De slaap-waak ritmiek wordt bij mensen en dieren geregeld door gebieden in de hersenstam en de hypothalamus. Slaap wordt gekenmerkt door subjectieve kenmerken (goed, slecht, waardeloos, diep, ondiep), het patroon van perioden van slapen en waken binnen 24 uur, en fysiologische kenmerken.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Persoonlijke ruimte, Stiltegebieden, Wijdbeens

Index

Hoofdstuk 3 - woord en gebaar

Smartphone

Een mede voor telefonische doeleinden ontworpen apparaat met internettoegang. Voor wat betreft het telefonische aspect valt het onder de etiketteregels voor communicatie met de mobiele telefoon. De andere aspecten vallen niet onder specifieke treinetiquetteregels.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Etiquetteregels, Stiltegebieden

Index

Hoofdstuk 3 - woord en gebaar

Spoorwegen

Vóór de onverkwikkelijke privatisering sprak men van ‘de NS’ en had daarmee het hele concept van de spoorwegen hier te lande te pakken. Zegt men nu ‘NS’ dan heeft men het slechts over een bedrijf dat zich onder meer, maar niet als enige, met reizigersvervoer via het spoorwegnet bezighoudt, maar ook met de exploitatie van winkels en bedrijfsgebouwen. Bijvoorbeeld. Willen we het nu hebben over het interlokale openbaar vervoer dat zich d.m.v. treinstellen over rails beweegt in zijn totaliteit, dan spreken wij van spoorwegen of ‘De Spoorwegen’.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sleep verwante termen hierheen

Index

Hoofdstuk 3 - woord en gebaar

Sportdrink

Water met een flinke hoop suiker, en enkele stofjes die ervoor zorgen dat de in de suiker vastgelegde energie (calorieën) snel door het lichaam wordt opgenomen. Als je snel wilt aankomen, dan is sportdrink een goede keuze. Maar niet financieel.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Patatje oorlog, Thermosfles, Waldkorndriehoek

Index

Zoek term

Hoofdstuk 3 - woord en gebaar

Stiltegebieden

Die treindelen die zijn aangemerkt als plaatsen waar men zo weinig mogelijk geluid dient te maken teneinde er een sfeer van geconcentreerde rust te scheppen. De betreffende treindelen zijn aan een bepaalde wijze van bestickering herkenbaar.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sleep verwante termen hierheen

Index

Hoofdstuk 3 - woord en gebaar

Thermosfles

Een thermosfles (ook: thermoskan of kortweg thermos) is een cilindervormig voorwerp, waarbinnen een tweede, kleiner cilindervormig is bevestigd. Tussen de buitenwand van de eerste en de binnenwand van de tweede cilinder is een luchtledige ruimte, zodat warmteoverdracht via geleiding en convectie daar onmogelijk is. Verdere warmteoverdracht door straling wordt beperkt door de cilinders van spiegelende oppervlakken te voorzien. In de thermosfles is het hierdoor mogelijk om zowel warme als koude vloeistoffen lang op de oorspronkelijke temperatuur te houden.

Tegenwoordig bestaan thermosflessen meestal geheel uit metaal, dat wil zeggen zowel de buiten- als de binnenfles. Alleen de afsluitdop is van kunststof en vaak als drinkbeker te gebruiken.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Patatje oorlog, Sportdrank, Waldkorndriehoek

Index

Hoofdstuk 3 - woord en gebaar

Trein

In dit werk is een trein: een passagierstrein die zich over het Nederlandse spoor beweegt.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Sleep verwante termen hierheen

Index

Hoofdstuk 1 - in- en uitstappen

Vierzitter

Een in veel treinstellen voorkomende zitplaatsopstelling waarbij, als de vier zetels zijn bezet, twee paar reizenden recht tegenover elkaar zitten. Wat bijzonder hinderlijk kan zijn.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Trein

Index

Hoofdstuk 2 - plaatsnemen

Vouwfiets

Een vouwfiets (in Vlaanderen ook wel plooi-fiets genoemd) is een fiets die ingeklapt ("opgevouwen") kan worden tot een kleiner formaat. In sommige gevallen wordt het formaat verkleind door de fiets te scheiden in verschillende delen, men spreekt dan ook wel van een deelfiets. In verkleinde vorm valt de vouwfiets dan onder handbagage.

Een vouwfiets kan op veel plaatsen mee naar binnen genomen worden en opgeslagen en ook meegenomen worden in elk ander vervoermiddel als auto, bus, trein, tram, metro of het bagageruim van het vliegtuig. In Nederland en België moet men betalen om een gewone fiets mee te nemen in de trein en bovendien kan dat in Nederland niet tijdens de spitsuren, maar een compact opgevouwen vouwfiets, mits deze in de ogen van de conducteur geen hinder veroorzaakt, mag gratis mee.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Bagage, Hond

Index

Zoek term

Hoofdstuk 2 - plaatsnemen

Waldkorndriehoek

Sinds de introductie van de eerste variant in 1989 is Waldkorn uitgegroeid tot het meest bekende broodmerk in Nederland. Waldkorn was het eerste merk meergranenbrood. Waldkornbrood bevat gerst, mout, tarwe en rogge. Waldkorn-broodjes komt u in veel varianten tegen. Bijvoorbeeld bij uw Waldkorn-bakker of in een lunchroom. De Waldkornbroodjes in de vorm van een driehoek worden ook wel ‘piramide’ genoemd.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Patatje oorlog, Sportdrank, Thermosfles

Index

Hoofdstuk 3 - woord en gebaar

Wijdbeens

Door verschil in lichaamsbouw is het mannen niet gegeven om een hele treinreis de benen tegen elkaar te houden, en vrouwen wel. Enige wijdbeensheid bij het zitten is de man dan ook niet aan te rekenen. Maar natuurlijk dient de man zich daarin zoveel als mogelijk te beperken. Hier het advies van collega Beatrijs Ritsema aan een dame die last had van overwijdbeensheid van een mannelijke medereizende

In geval van heren die door hun zithouding teveel ruimte in beslag nemen, kunnen benarde slachtoffers (vaak vrouwen) wel iets ondernemen. Om te beginnen kan een dame haar damestasje, schoudertas of boodschappenzak tussen de twee lichamen op de bank plaatsen. Dat geeft vaak al soelaas voor het aangeraakte dijbeen. Verder kan zij allervriendelijkst vragen: ‘Ach, meneer, zoudt u een klein stukje willen opschuiven? Ik zit een beetje in de klem.’ De meeste mannen willen best een medepassagier of hun tafelgenote ter wille zijn.

Gekoppelde termen in woordenlijst

Persoonlijke ruimte, Slaap, Vierzitter

Index

Zoek term

Hoofdstuk 3 - woord en gebaar